

Przystanek historia

<https://przystanekhistoria.pl/pa2/teksty/105966,Stanislaw-Jankowski-Agaton.html>

Porucznik Stanisław Jankowski, ps. Agaton na czele patrolu w drodze z Woli do Śródmieścia, 2 VIII 1944 r. (fot. Stefan Bałuk ps. Kubuś, Starba)

BIOGRAM / BIOGRAFIA

Stanisław Jankowski „Agaton”

OKRES HISTORYCZNY

(1939-1945) II wojna światowa (1945-1948) Pierwsze lata Polski Ludowej

Autor: RYSZARD SODEL 05.03.2024

Cichociemny, uczestnik powstania warszawskiego, adiutant gen. Tadeusza Komorowskiego „Bór”, architekt, który miał ogromny wpływ na obecny wygląd Warszawy. 5 marca 2002 r. w Warszawie zmarł Stanisław Jankowski „Agaton”, żołnierz kampanii wrześniowej i Polskich Sił Zbrojnych na Zachodzie.

Stanisław Jankowski, s. Czesława Mariana Jankowskiego i Elżbiety Śliwickiej, urodził się 29 września 1911 r. w Warszawie. Tam też uczęszczał do prywatnego Gimnazjum Towarzystwa Ziemi Mazowieckiej. W 1929 r. rozpoczął na Uniwersytecie Warszawskim studia, których nie ukończył. Przeniósł się na Wydział Architektury Politechniki Warszawskiej. W 1938 r., po ukończeniu studiów, został asystentem w Katedrze Projektowania kierowanej przez prof. Adolfa Szyszko-Bohusza. Wcześniej, w ramach stażu, trafił do pracowni Bohdana Pniewskiego, czołowego polskiego architekta w okresie międzywojennym.

Wojenna służba

We wrześniu 1939 r., jako oficer rezerwy artylerii w stopniu podporucznika, został zmobilizowany do wojska. Znalazł się w Ośrodku Zapasowym Artylerii Lekkiej nr 3 w Wilnie. 17 września 1939 r., po wkroczeniu Armii Czerwonej na tereny II Rzeczypospolitej, dostał się do niewoli. Po ucieczce, przez Estonię, a następnie Skandynawię i Holandię, dotarł do Francji.

Został zrzucony w okolicach Wyszkowa. Przedostał się do Warszawy, gdzie otrzymał zadanie stworzenia od podstaw Wydziału Informacyjno-Wywiadowczego Komendy Głównej AK.

W listopadzie 1939 r. wstąpił do Polskich Sił Zbrojnych na Zachodzie, a po upadku Francji w 1940 r. przedostał się do Wielkiej Brytanii, gdzie trafił, zgodnie ze swoją specjalizacją, do 1. Dywizjonu Artylerii Lekkiej w St. Andrews w Szkocji. W tym okresie zgłosił się jako ochotnik na kurs oficera wywiadu. Przeszedł również cykl szkoleniowy dla cichociemnych.

Nocą, z 3 na 4 marca 1942 r., został zrzucony w okolicach Wyszkowa. Przedostał się do Warszawy, gdzie otrzymał zadanie stworzenia od podstaw Wydziału Legalizacji i Techniki Oddziału II (Informacyjno-Wywiadowczego) Komendy Głównej AK, którego następnie został szefem.

Brał udział w powstaniu warszawskim jako dowódca plutonu w batalionie „Pięść” Zgrupowania „Radosław”, działającego na terenie miasta oraz m.in. w Puszczy Kampinoskiej. Po upadku powstania, jako oficer Komendy

Główniej AK i adiutant gen. Tadeusza Komorowskiego „Bór”, znalazł się w niewoli. Osadzony był w oflagach: XIII D Nürnberg/Langwasser, IV C Colditz (od lutego 1945 r.), XVIII C Markt-Pongau w Alpach Tyrolskich (od kwietnia 1945 r.).

**Stanisław Jankowski ps. Agaton
(fragment zdjęcia) podczas
Powstania Warszawskiego (fot.
Stefan Bałuk ps. Kubuś, Starba)**

**Porucznik Stanisław Jankowski,
ps. Agaton na czele patrolu w
drodze z Woli do Śródmieścia, 2
VIII 1944 r. (fot. Stefan Bałuk ps.**

Kubuś, Starba)

Po wyzwoleniu z oflagu udał się do Wielkiej Brytanii. W lipcu 1946 r. ukończył roczne studium architektury „Civic Design” Polskiej Szkoły Architektury zorganizowane przy Liverpool School of Architecture.

Powrót do architektury

Do Polski powrócił statkiem 8 września 1946 r.

Stanisław Jankowski był współautorem Trasy W-Z, Marszałkowskiej Dzielnicy Mieszkaniowej (MDM) oraz planów rozbudowy Warszawy.

15 września zaś rozpoczął pracę w Biurze Odbudowy Stolicy (BOS), a następnie w Pracowni Urbanistycznej Warszawy, którą przekształcono w Biuro Planowania Rozwoju Warszawy.

Stanisław Jankowski był współautorem Trasy W-Z, Marszałkowskiej Dzielnicy Mieszkaniowej (MDM) oraz planów rozbudowy Warszawy. Zaangażowany był w prace architektoniczne nie tylko w Polsce, ale również za granicą.

**Stanisław Jankowski - zdjęcie z
akt paszportowych, ok. 1968 r.
(fot. z zasobu IPN)**

**Stanisław Jankowski - zdjęcie z
akt paszportowych, ok. 1978 r.
(fot. z zasobu IPN)**

W latach 1960-1961 pracował w Iraku przy projektowaniu rozwiązań urbanistycznych dla takich miast jak: Basra, Mosul, Karbala.

Był autorem wielu artykułów prasowych dotyczących stolicy oraz powstania warszawskiego, publikowanych w prasie krajowej i zagranicznej, jak również audycji radiowych, telewizyjnych i wystaw.

W latach 1964-1965 kierował polskim zespołem zajmującym się tworzeniem planu odbudowy miasta Skopje w

Jugosławii, które zostało zniszczone w 1963 r. przez silne trzęsienie ziemi. Następnie, w latach 1971-1972, kierował polskim zespołem opracowującym plany zniszczonego przez trzęsienie ziemi miasta Chimbote w Peru.

Stanisław Jankowski pracował również dla organizacji międzynarodowych: Organizacji Narodów Zjednoczonych (ONZ) i Międzynarodowego Czerwonego Krzyża. Ponadto był autorem wielu artykułów prasowych dotyczących stolicy oraz powstania warszawskiego, publikowanych w prasie krajowej i zagranicznej, jak również audycji radiowych, telewizyjnych i wystaw. Swoje wojenne przeżycia opisał w książce pt. „Z fałszywym ausweisem w prawdziwej Warszawie. Wspomnienia 1939-1946”, wydanej po raz pierwszy w Warszawie w 1980 r.

Więcej interesujących materiałów na profilu **Archiwum IPN**

COFNIJ SIĘ